

ਸਲਾਮ ਅਤੇ ਟਿੱਖਣੀਆਂ

(4:10-18)

‘‘ਯਿਸੂ ਜਿਹੜਾ ਯੂਸਤੁਸ ਕਰਕੇ ਸੱਦੀਦਾ ਹੈ’’ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ 4: 10-14 ਵਿਚਲੇ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਸਭ ਹਮਸਫ਼ਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਫਿਲੋਮੋਨ 23, 24 ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਹੋਰ ਖ਼ਤਾਂ ਦੀ ਇਕ ਲੰਬੀ ਫ਼ਹਰਿਸਤ ਦਿੱਤੀ (ਰੋਮੀਆਂ 16:1-23; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 16:10-20)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਸਲਾਮ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਉਹ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਲਾਮ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਰੋਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦੂਜਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਇਹ ਖ਼ਤ ਲਿਖਦੇ ਵਕਤ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਸਲਾਮ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਲਿਖਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣਗੇ।

ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਛੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਿੱਜੀ ਸਲਾਮ ਭੇਜਿਆ। ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ 1:1 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਹੈ। ਆਇਤ 10 ਉਸ ਦੇ ਮਾਸੀ ਦੇ ਪੁੱਤ ਭਰਾ ਮਰਕੁਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਬਰਨਬਾਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਦੱਸਦੀ ਹੈ।

ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਭਾਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸਲਾਮ ਭੇਜਿਆ ਯਹੂਦੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਸਨ (‘ਸੁਨੰਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ’; ਆਇਤ 11)। ਪੌਲੁਸ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਯਹੂਦੀ ਮਸੀਹੀ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਸਹਿਕਰਮੀ ਸਨ। ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਫ਼ਹਰਿਸਤ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਜਣੇ ਬੇਸੁੰਨਤੇ ਸਨ ਭਾਵ ਉਹ ਗੈਰਕੌਮ ਮਸੀਹੀ ਸਨ।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦੁਆਉਣ ਲਈ ਕਿ ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰਕੌਮ ਭਾਈਆਂ ਨੇ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਲਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਕੌਮੀਅਤ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗੈਰਕੌਮ ਮਸੀਹੀ ਵੀ ਜੇ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਫੈਲਣ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਜਿਸ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੈਂਬਰ ਬੇਸੁੰਨਤੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸਾਹਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਗੈਰਕੌਮ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਯਹੂਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਬਲਕਿ ਉਹ ਸਭ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਉਹ ‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਰਾਜ’ ਲਈ ਮਿਲ ਕੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਸਨ (4:11)।

ਡੇਵਿਡ ਐਮ. ਹੇਅ ਨੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਲੋਮੋਨ ਦੇ ਨਾਂਅ ਖ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਫ਼ਹਰਿਸਤਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੁਆਇਆ:

ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 4 ਦੇ ਵਾਂਗ ਫਿਲੋਮੋਨ 23-24 ਵਿਚ ਇਪਵਾਸ, ਅਰਿਸਤਰਖੁਸ, ਦੇਮਾਸ ਅਤੇ ਲੂਕਾ (ਫਿਲੋਮੋਨ 2 ਵਿਚ ਅਰਿਸਤਰਖੁਸ ਅਤੇ ਫਿਲੋਮੋਨ 10 ਵਿਚ ਉਨੋਸਿਮੁਸ ਦਾ ਨਾਂਅ

ਹੈ) ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਲਾਮ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਫਿਲੋਮੇਨ, ਤੁਖਿਕੁਸ, ਯਿਸੂ ਯੂਸਤੁਸ, ਨੁਮਫ਼ਾਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਵਿਚ ਫਿਲੋਮੇਨ ਅਤੇ ਔਫ਼ਿਆ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।¹

ਨਾਂਵਾਂ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਦੋਹਾਂ ਖ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਾਂਅ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਜਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਲੋਮੇਨ 23, 24 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੇ: ਇਪਫ਼ਾਸ, ਮਰਕੁਸ, ਅਰਿਸਤਰਖੁਸ, ਯਿਸੂ ਯੂਸਤੁਸ, ਦੇਮਾਸ ਅਤੇ ਲੂਕਾ। ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 4: 10-14 ਵਿਚ ਅਰਿਤਰਖੁਸ, ਮਰਕੁਸ, ਯਿਸੂ ਯੂਸਤੁਸ, ਇਪਫ਼ਾਸ, ਲੂਕਾ ਅਤੇ ਦੇਮਾਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਤੁਖਿਕੁਸ ਅਤੇ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸਾਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਲਾਮ (4:10-14)

¹⁰ਅਰਿਸਤਰਖੁਸ ਜੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੈਦ ਹੈ, ਨਾਲੇ ਮਰਕੁਸ ਜਿਹੜਾ ਬਰਨਬਾਸ ਦਾ ਸਾਕ ਹੈ ਜਿਹ ਦੇ ਵਿਖੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੁਕਮ ਮਿਲਿਆ ਸੀ—ਜੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਦਾ ਆਦਰ ਭਾਉ ਕਰਨਾ। ¹¹ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਜਿਹੜਾ ਯੂਸਤੁਸ ਕਰਕੇ ਸੱਦੀਦਾ ਹੈ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਸੁੰਨਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ ਤੁਹਾਡੀ ਸੁੱਖ ਸਾਂਦ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ। ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਲਈ ਨਿਰੇ ਇਹੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ¹²ਇਪਫ਼ਾਸ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਦਾ ਦਾਸ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ ਤੁਹਾਡੀ ਸੁਖ ਸਾਂਦ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਵੱਡਾ ਜਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਈ ਤੁਸੀਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਇੱਛਿਆ ਵਿਚ ਸਿੱਧ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਹੋ ਕੇ ਟਿਕੇ ਰਹੋ। ¹³ਕਿਉਂ ਜੋ ਜੋ ਮੈਂ ਉਹ ਦੀ ਸਾਖੀ ਭਰਦਾ ਹਾਂ ਭਈ ਉਹ ਸਾਡੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਵਿਚ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਹੀਦਰੇਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ¹⁴ਲੂਕਾ ਪਿਆਰਾ ਵੈਦ ਅਤੇ ਦੇਮਾਸ ਤੁਹਾਡੀ ਸੁੱਖ ਸਾਂਦ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ।

‘ਅਰਿਸਤਰਖੁਸ ਜੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੈਦ ਹੈ’ (4: 10)

ਅਰਿਸਤਰਖੁਸ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਮੂਲ ਵਿਚ ‘ਚੰਗਾ ਹਾਕਮ’ ਹੈ, ਮਕਦੂਨੀਆਂ ਵਿਚ ਥੱਸਲੁਨੀਕੇ ਦਾ ਵਾਸੀ ਸੀ। ਉਹ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਤੀਜੀ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਕਤ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਹਾ। ਸਲਾਮ ਭੇਜਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂਅ ਦਾ ਹੋਣਾ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਆਦਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੌਲੁਸ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਸਬੰਧ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਅਤੇ ਲੂਕਾ ਪੌਲੁਸ ਨਾਲ ਰੋਮ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਫ਼ਰ ਤੇ ਗਏ ਲਗਦੇ ਹਨ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 27:2)।

ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੈਦ (*sunaichmalōtos mou*) ਵਾਕ ਅੰਸ਼ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੂ ਬ ਹੂ ਕਰਨ ਤੇ ਅਰਿਸਤਰਖੁਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ‘ਜੰਗ ਵਿਚ ਸਾਥੀ ਕੈਦੀ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਵਾਕ ਅੰਸ਼ ਨੂੰ ਰੋਮੀਆਂ 16: 7 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਸਾਕਾਂ ਅੰਦਰੁਨਿਕੁਸ ਅਤੇ ਯੂਨਿਆਸ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਦੇ ਨਾਂਅ ਆਪਣੇ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਇਵੇਂ ਇਪਫ਼ਾਸ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਨਾ ਕਿ ਅਰਿਤਰਖੁਸ ਦੀ। ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਵਿਚਲੀ ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਤੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸੇ ਕਾਰਣ ਭਾਵ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾਉਣ ਕਰਕੇ, ਅਰਿਸਤਰਖੁਸ ਪੌਲੁਸ ਨਾਲ ਕੈਦ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰੂਹਾਨੀ ਕੈਦੀ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਜਾਂ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਕੈਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਕ ਅਰਥ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਬਹੁਤੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਕੈਦੀ’ ਦਾ ਅਰਥ

ਸ਼ਬਦੀ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਪੌਲੁਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਦਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੈਦ ਵਿਚ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਯਿਸੂ ਲਈ ਲੜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਸੀਹ ਲਈ ਰੂਹਾਨੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਅਰਿਸਤਰਖੁਸ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੀ।

ਅਰਿਸਤਰਖੁਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਪਹਿਲਾਂ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਅਫ਼ਸੁਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੰਗਾ ਭੜਕਾਉਣ ਵੇਲੇ ਉਹ ਅਫ਼ਸੁਸ ਵਿਚ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਗਾਯੁਸ ਨੂੰ ਭੀੜ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਮਾਸ਼ਾਘਰ ਵਿਚ ਲੈ ਗਏ ਸਨ (19:29)। ਮਕਦੂਨੀਆ ਵਿੱਚੋਂ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਤ੍ਰੋਆਸ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਰਾਹ ਵੇਖਣ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਗਿਆ (20:4, 5)। ਉੱਥੋਂ ਉਹ ਅਤੇ ਸਿਕੰਦੁਸ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੇ ਭਾਈਆਂ ਲਈ ਮਦਦ ਲਿਜਾਣ ਵੇਲੇ, ਬੱਸਲੁਨੀਕੇ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਬਣ ਕੇ ਗਏ ਸਨ (ਵੇਖੋ 24:17)। ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ (24:27), ਉਹ ਅਤੇ ਲੂਕਾ ਪੌਲੁਸ ਨਾਲ ਕੈਸਰੀਆ ਤੋਂ ਰੋਮ ਵੱਲ ਗਏ ਜਿਹੜਾ ਉਦੋਂ ਕੈਦ ਵਿਚ ਸੀ (27:1, 2)। ਉਹ ਰੋਮ ਵਿਚ ਰਿਹਾ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਸੇਵਕ ਬਣ ਕੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਸਾਥੀ ਕੈਦੀ। ਕਈਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੂਰਾ ਤੋਂ ਬੱਸਲੁਨੀਕੇ ਨੂੰ ਪਰਤ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੋਂ ਪੌਲੁਸ ਅਤੇ ਲੂਕਾ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਬਦਲੇ ਸਨ (27:5, 6)। ਇਹ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਖ਼ਤ ਲਿਖਣ ਦੇ ਵਕਤ ਉਹ ਰੋਮ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ।

‘ਨਾਲੇ ਮਰਕੁਸ ਜਿਹੜਾ ਬਰਨਬਾਸ ਦਾ ਸਾਕ ਹੈ (ਜਿਹ ਦੇ ਵਿਖੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਮਿਲਿਆ ਸੀ— ਜੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਦਾ ਆਦਰ ਭਾਉ ਕਰਨਾ)’ (4:10)

ਪੌਲੁਸ ਵਾਂਗ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 13:9), ਮਰਕੁਸ ਦੇ ਦੋ ਨਾਂਅ ਸਨ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 12:25)। ਉਸ ਦਾ ਇਬਰਾਨੀ ਨਾਂਅ ਯੂਹੰਨਾ ਸੀ ਜੋ ਮੂਲ ਵਿਚ ‘ਖ਼ੁਦਾ ਦਿਆਲੂ ਹੈ’ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਯੂਨਾਨੀ ਨਾਂਅ ‘ਮਰਕੁਸ’ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਵਦਾਨ’ ਹੈ। ਪਤਰਸ ਵਾਂਗ (1 ਪਤਰਸ 5:13), ਪੌਲੁਸ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਦੇ ਯੂਨਾਨੀ ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਹੀ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਸੀ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 4:10; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:11; ਫਿਲੋਮੇਨ 24)। ਅਰਿਸਤਰਖੁਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮਰਕੁਸ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਸਲਾਮ ਭੇਜਿਆ।

ਲੂਕਾ ਨੇ ਮਰਕੁਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ‘ਯੂਹੰਨਾ ਜੋ ਮਰਕੁਸ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਰਵਾਈ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 12:12, 25; ਵੇਖੋ 15:37) ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ‘ਯੂਹੰਨਾ’ ਕਿਹਾ (13:5, 13)। ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਉਸ ਦੀ ਮਾਤਾ ਮਰੀਅਮ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਪਤਰਸ ਲਈ ਦੁਆ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸੀ। ਪਤਰਸ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਛੁੱਟਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਓਸੇ ਘਰ ਵਿਚ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਲਈ ਇਹ ਮਸ਼ਹੂਰ ਥਾਂ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 12:12)। ਮਰਕੁਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਵਿਖੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ।

ਮਰਕੁਸ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਕ ਬਰਨਬਾਸ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਮੀਸ ਅਤੇ ਕੁਪਰੁਸ ਨਾਮਕ ਟਾਪੂ ਤੇ ਪਾਛੁਸ ਵਿਚ, ਫਿਰ ਮਹਾਦੀਪ ਉੱਤੇ ਪੰਛੂਲੀਆ ਦੇ ਪਰਗਾ ਵਿਚ ਜਾਣ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 13:13) ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਨੂੰ ਪਰਤ ਗਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 13:5-13)।

ਪੱਕਾ ਪਤਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਰਕੁਸ ਕੰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਉਂ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਣ ਕਈ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਲਾ ਉਸ ਨੂੰ ਈਰਖਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਹੱਕ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬਰਨਬਾਸ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਲਾ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ (ਗਲਾਤੀਆਂ 4:13-15) ਅਤੇ 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:24-27 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਤੇ ਆਉਣ

ਵਾਲੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ, ਘਰੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਜਵਾਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਖਤਰਾ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ? ਭਲਾ ਕੰਮ ਐਨਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੰਨੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ? ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨੂੰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਪਹਿਲੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਲਗਦੀ ਹੈ।

ਮਰਕੁਸ ਐਨੀ ਛੇਤੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਣ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਹੋਰ ਮਿਸ਼ਨ ਟੂਰ ਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪੌਲੁਸ ਅਤੇ ਸਾਈਪਰਸ ਵਾਸੀ ਬਰਨਬਾਸ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 4:36), ਜੋ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਮਰਕੁਸ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਆਪਣੇ ਜਾਣੇ ਪਛਾਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਲੈ ਗਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 15:39)। ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਮਰਕੁਸ ਲਈ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਕੇ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਰਨਬਾਸ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਵਾਂਗ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਦੇ ਚੰਗੇ ਸੇਵਕ ਵਿਚ ਪੀਰਜ ਨਾਲ ਢਾਲਣ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਮਰਕੁਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਹਾ। ਜੇ ਇਹ ਗੱਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਬਰਨਬਾਸ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਰੰਗ ਲਿਆਈਆਂ।

ਜਿਵੇਂ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਪਛਾਣ ਦੇ ਬਰਨਬਾਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਉਸ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ, ਮਰਕੁਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ। ਜੇ ਇੰਜ ਹੈ ਤਾਂ ਮੰਡਲੀ ਨੇ ਮਰਕੁਸ ਵਿਚ ਵੱਧ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਣੀ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ‘ਬਰਨਬਾਸ ਦਾ ਭਰਾ’ ਲਗਦਾ ਸੀ।

ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਮਰਕੁਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਲਈ ਕੀ ਸੀ, ਪਰ ਖ਼ਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਖ਼ਤ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਸੀ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਰਥ ਕੀ ਹੈ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ‘ਦੇ ਵਿਖੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਮਰਕੁਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਇਸ ਕਾਰਣ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਦੇਣ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਥਾਂ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਲਾਹ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਮਰਕੁਸ ਦਾ ਆਦਰ ਭਾਓ (*dechomai*) ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਕਿਸੇ ਮਹਿਮਾਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਦੀ ਮਹਿਮਾਨ-ਨਵਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ ਹੈ।^੯ ਇਹ ਪੱਕਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿ ਮਹਿਮਾਨ ਦੀ ਆਉ ਭਗਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇ, ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ੀ ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3:1)। ਇਹ ਚਿੱਠੀਆਂ ਅਣਜਾਣ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਸਹੀ ਥਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ।

ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਮਰਕੁਸ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਪੌਲੁਸ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜੇ ਮਰਕੁਸ ਕੁਲੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਆਉ ਭਗਤ ਹੋਵੇ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਅਤੇ ਬਰਨਬਾਸ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮਰਕੁਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿਆਲਤਾ ਵਿਖਾ ਕੇ ਉਹ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾਂ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦੁਆਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ‘ਚੰਗਾ ਵਿਹਾਰ’ ਕਰਨ। ਫਿਰ ਉਹ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਸੀ ਅਤੇ ਆਦਰ ਅਤੇ ਮਦਦ ਪਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। 4:11 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਗੱਲ ‘ਇਹੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਹੋਈ ਹੈ’ ਵਿਚ ਯੂਸਤੁਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮਰਕੁਸ ਵੀ ਸੀ। ਉਹ ਜਵਾਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਦੀ ਠੁਕਰਾਇਆ ਸੀ ਹੁਣ ਉਸ ਲਈ ਬਰਕਤ ਅਤੇ ਉਤਸਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਖ਼ਤ ਦੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਕਤ ਪੌਲੁਸ ਅਤੇ ਮਰਕੁਸ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਸੁਧਰ ਗਏ ਸਨ।

ਮਰਕੁਸ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਵਿਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਦੇ ਨਾਂਅ ਖ਼ਤ ਲਿਖਣ ਦੇ ਵਕਤ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਮਰਪਤ ‘ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ’ (ਫਿਲੋਮੇਨ 24) ਸੀ, ਜਿਸ ਤੇ ਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਲੋਮੇਨ, ਔਫ਼ਿਆ ਅਤੇ ਅਰਖਿੱਪੁਸ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਭੇਜਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਨਾਂਅ ਲਿਆ (ਫਿਲੋਮੇਨ 1, 2, 23, 24), ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਅਤੇ ਮਰਕੁਸ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਲਈ ਵੱਖ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਰ ਰੋਮ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਕੈਦ ਦੌਰਾਨ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਮਦਦ ਦੀ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਜਿਹੜੀ ਮਰਕੁਸ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਵਾ ਭੇਜਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਤੁਖਿਕੁਸ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ, ‘ਇਕੱਲਾ ਲੂਕਾ ਹੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਤੂੰ ਮਰਕੁਸ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਸੇਵਾ ਲਈ ਮੇਰੇ ਕੰਮ ਦਾ ਹੈ’ (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4: 11)। ਮਰਕੁਸ ਅਫ਼ਸੁਸ ਵਿਚ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੁਲੁੱਸੇ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 1: 3)। ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਖਤ ਵੇਰਵੇ ਵਿਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਕੁਸ ਕੁਲੁੱਸੇ ਵਿਚ ਗਿਆ ਸੀ; ਪਰ ਥੋੜ੍ਹੀ-ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਨਿਚੋੜ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉੱਥੇ ਸੀ।

ਸਭ ਸੰਕੇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਰਕੁਸ ਪ੍ਰਭੂ ਲਈ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਕ ਆਦਮੀ ਲਈ ਜਿਸ ਨੇ ਲੜਖੜਾਉਂਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਇਹ ਇਕ ਸੁਖਦ ਅੰਤ ਸੀ। ਬਾਹਰਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸੁਝਾਅ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦੇ ਉਸ ਵੇਰਵੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂਅ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਲਿਖੇ ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਮਰਕੁਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਆਖ਼ਰੀ ਵਾਰ ਪਤਰਸ ਦੇ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਤਰਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਸ਼ਾਇਦ ਰੋਮ ਵਿਚ ਸੀ (1 ਪਤਰਸ 5: 13)।

‘ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਜਿਹੜਾ ਯੂਸਤੁਸ ਕਰਕੇ ਸੱਦੀਦਾ ਹੈ’ (4: 11)

ਅਗਲਾ ਸਾਥੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਉਹ ਸੀ ਯਿਸੂ ਜਿਹੜਾ ਯੂਸਤੁਸ ਕਰਕੇ ਸੱਦੀਦਾ ਹੈ। ‘ਯਿਸੂ’ (*Iēsous*) ਇਬਰਾਨੀ ਨਾਂਅ ‘ਯਹੋਸ਼ੁਆ’ ਜਿਸ ਦਾ ਮੂਲ ਅਰਥ ‘ਛੁਟਕਾਰਾ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹੈ’ ਜਾਂ ‘ਖ਼ੁਦਾ ਮੁਕਤੀ ਹੈ’ ਹੈ, ਦਾ ਯੂਨਾਨੀ ਰੂਪ ਹੈ। ਯਹੂਦੀ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਨਾਂਅ ਜਿਹੜਾ ਆਮ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 13: 6), ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮੁਕਤੀਦਾਤੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਸਦੀ ਵਿਚ ਵਿਹਾਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਇਹ ਨਾਂਅ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਯੂਸਤੁਸ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਮ ਲਾਤੀਨੀ ਨਾਂਅ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਧਰਮੀ’ ਜਾਂ ‘ਸੱਚਾ’ ਹੈ।

‘ਯੂਸਤੁਸ ਕਰਕੇ ਸੱਦੀਦਾ ਹੈ’ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਨਾਂਅ ਇਬਰਾਨੀ ਨਾਂਅ ‘ਯਿਸੂ’ ਦੀ ਬਜਾਇ ਇਕ ਲਾਤੀਨੀ ਨਾਂਅ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਦੋਹਰੇ ਨਾਂਅ ਰੱਖਣਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਇਬਰਾਨੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਯੂਨਾਨੀ ਹੋਵੇ, ਯਹੂਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ‘ਸ਼ਮਉਨ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਪਤਰਸ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ’ (ਮੱਤੀ 4: 18), ‘ਬਰਨਥਾਸ ਅਰਥਾਤ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਾ ਪੁੱਤਰ’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 4: 36), ਅਤੇ ‘ਯੂਹੰਨਾ ਜੋ ਮਰਕੁਸ ਕਹਾਉਂਦਾ’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 12: 12) ਹਨ।

‘ਸੁੰਨਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ ਤੁਹਾਡੀ ਸੁੱਖ ਸਾਂਦ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਲਈ ਨਿਰੇ ਇਹੋ ਮੇਰੇ

ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਹੋਈ ਹੈ' (4: 11)

ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ (*sunergoi*) ਆਮ ਅਰਥ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇੰਜੀਲ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ 3 ਯੂਹੰਨਾ 8)। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨਾਲ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3:9; 1 ਬੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 3:2), 'ਮਸੀਹ ਵਿਚ' (ਰੋਮੀਆਂ 16:3, 9), ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਨਾਲ (ਰੋਮੀਆਂ 16:21; ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 2:25; 4:3; ਫਿਲੋਮੋਨ 24), ਅਤੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:24; 8:23) ਮਿਲ ਕੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਮੌਜੂਦਾ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ (ਵੇਖੋ 1:13; ਰੋਮੀਆਂ 14:17; 2 ਬੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 1:5)। ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਰੋਮ ਸਣੇ ਅਫ਼ਸੁਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਂਵਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਇਸ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਹੋਰ ਹਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ 'ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਰਾਜ' ਇਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਈ ਗਈ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੇਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਖ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ (ਰੋਮੀਆਂ 14:17; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:9, 10; 15:50; ਗਲਾਤੀਆਂ 5:21; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:5; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 4:11; 2 ਬੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 1:5)।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਯਹੂਦੀ ਸਨ; ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸੁੰਨਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ। ਜਦ ਤਕ ਹਵਾਲਾ ਉਲਟ ਸੰਕੇਤ ਨਾ ਦਵੇ ਤਦ ਤਕ 'ਯਹੂਦੀ' ਸ਼ਬਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਸੀਹੀਅਤ ਵਿਚ ਨਾ ਆਏ ਹੋਣ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 9:22, 23; 13:43, 45)। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਯਹੂਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਮਸੀਹੀ ਬਣ ਗਏ ਹੋਣ ਧਾਰਮਿਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਯਹੂਦੀ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਯਹੂਦੀ ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 10:28)। ਅਕੂਲਾ ਜਿਹੜਾ ਮਸੀਹੀ ਸੀ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਆਗਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 18:2), ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਦੱਸਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 21:20, 21)। ਮਸੀਹੀ ਬਣਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਆਖਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 21:39; 22:3)।

ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਅਰਿਸਤਰਖੁਸ, ਮਰਕੁਸ, ਅਤੇ ਯੂਸਤੁਸ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀ (*parēgoria*) ਮਿਲੀ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਥੇ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਬਾਈਬਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ 'ਤਸੱਲੀ' ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਮਸੀਹ ਦਾ ਐਨਾ ਵੱਡਾ ਸੇਵਕ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਉਤਸਾਹ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਕੁਰਿੰਥੁਸ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਵਕਤ ਉਸ ਨੂੰ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਸੀਹ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 18:9, 10; ਵੇਖੋ 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:3, 4)। ਉਹ ਕਦੀ ਕਿਤੇ ਇਕੱਲਾ ਗਿਆ ਸੀ ਰੁਕਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰੱਖਣਾ ਚੁਣਿਆ। ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਯਾਤਰਾ ਤੇ ਅਥੇਨੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਸੀਲਾਸ ਅਤੇ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਘੱਲਿਆ, 'ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕੇ ਛੇਤੀ ਉਹ ਦੇ ਕੋਲ ਆ ਜਾਣ' (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 17:15)। ਉਹ ਬੱਸਲੁਨੀਕੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਡੂੰਘੀ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਕਾਰਣ ਸਿਰਫ਼ ਅਥੇਨੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਸੀ (1 ਬੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 3:1)। ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਥੀ ਦੀ ਲੋੜ ਲਗਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, 'ਜਾਂ ਮੈਂ ਮਸੀਹ ਦੀ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾਉਣ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆਸ ਵਿਚ ਅੱਪੜਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਬੁਧਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ। ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਭਾਈ ਤੀਤੁਸ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਨਾ ਵੇਖਿਆ ...' (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2:12, 13)।

‘ਇਪਫ਼੍ਰਾਸ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਦਾ ਦਾਸ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ’ (4: 12)

ਇਪਫ਼੍ਰਾਸ, ‘ਲੂਕਾ,’ ਅਤੇ ‘ਦੇਮਾਸ’ (ਵੇਖੋ ਆਇਤ 14) ਗੈਰਕੌਮ ਨਾਮ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਯਹੂਦੀ ਸਾਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਲਾਮ ਭੇਜਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੌਲੁਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਮਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਗੈਰਕੌਮ ਸਾਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਲਾਮ ਲਿਖਣ ਲੱਗਾ।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਪਫ਼੍ਰਾਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਇਸ ਖ਼ਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵਿਚ ਦੇ ਕੇ ਸਾਥੀ ਸੇਵਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਤਿ ਆਦਰ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ (1:7)। ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਂਅ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਸੀ। ਇਹ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀ ਦਾ ਉਹ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਖ਼ਤ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ (ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 2:25; 4:18)।

ਇਪਫ਼੍ਰਾਸ ਕੁਲੱਸੀਆਂ ਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਦੇ ਥਾਂ ਤੇ ਇਪਫ਼੍ਰਾਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ? ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਖ਼ਤ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਛਾਣ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਕਿਉਂ ਲਿਆ? ਇਕ ਕੈਦੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੌਲੁਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੀ ਕਦਾਰ ਹੀ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਜੇ ਉਹ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸੀ (ਫਿਲੇਮੋਨ 23), ਤਾਂ ਉਹ ਸਫ਼ਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਤੁਖਿਕੁਸ ਅਤੇ ਉਨੋਸਿਮੁਸ ਦੇ ਨਾਲ ਖ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ।

ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲੱਸੀਆਂ ਇਪਫ਼੍ਰਾਸ ਦਾ ਜੱਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਜਾਂ ਕੁਲੱਸੇ ਦੀ ਮੰਡਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਮੰਨਦਾ ਸੀ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਮਿੱਤਰਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਖਾਸ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉਸ ਨੇ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਅਤੇ ਹੀਏਰਪੁਲਿਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੁਲੱਸੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਫ਼ਸੁਸ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਇਪਫ਼੍ਰਾਸ ਨੂੰ ਇੰਜੀਲ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਕੁਲੱਸੇ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਉੱਥੋਂ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਸੁਭਾਵਕ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਖਾਸ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋਣੀ ਸੀ।

‘ਯਿਸੂ ਦਾ ਦਾਸ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ ਤੁਹਾਡੀ ਸੁੱਖ ਸਾਂਦ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ

ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਵੱਡਾ ਜਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ’ (4: 12)

ਆਪਣੇ ਖ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਦਾ ਦਾਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਪਫ਼੍ਰਾਸ, ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੀਤੀ (ਰੋਮੀਆਂ 1:1; ਗਲਾਤੀਆਂ 1:10; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 1:1; ਤੀਤੁਸ 1:1)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਪਫ਼੍ਰਾਸ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਦਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਆਦਰ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ। ਇਪਫ਼੍ਰਾਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ‘ਸੇਵਕ’ ਵੀ ਦੱਸਿਆ (1:7; 4:7), ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸੇਵਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਲਿਆ। ‘ਸੇਵਕ’ ਅਤੇ ‘ਦਾਸ’ ਸ਼ਬਦ ਘਟੀਆ ਲਗਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਯਿਸੂ ਦਾ ਸੇਵਕ ਅਤੇ ਦਾਸ ਹੋਣ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਾਣ ਮੰਨਦਾ ਸੀ।

ਫਿਰ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਪਫ਼੍ਰਾਸ ਸਦਾ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਦਾ [ਉਨ੍ਹਾਂ] ਲਈ ਵੱਡਾ ਜਤਨ ਕਰਦਾ ਸੀ। ‘ਵੱਡਾ ਜਤਨ ਕਰਦਾ’ (*agonizomenos*, ਜਿਸ ਤੋਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ‘agonize’ ਮਿਲਿਆ ਹੈ) ਦਾ ਅਰਥ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਹੈ।¹ ਲੂਕਾ ਨੇ ਗਤਸਮਨੀ ਬਾਗ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਕਲੇਸ਼ (*agony*) ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਨਾਉਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ (ਲੂਕਾ 22:44), ਜਿਵੇਂ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਵੀ ਕੁਲੱਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕੀਤਾ (2:1)। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਖ਼ੁਦਾ ਅੱਗੇ ਦੁਆ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਿਆਂ

ਉਸ ਨੇ ਕਿਰਿਆ ਰੂਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ (ਰੋਮੀਆਂ 15:30)। ਇਹ ਵਾਕ ਅੰਸ਼ ਇਪਫ੍ਰਾਸ ਦੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਦੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਲਗਨ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ('ਸਦਾ') ਦੁਆ ਕਰਦਾ ਸੀ।

‘ਭਈ ਤੁਸੀਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਇੱਛਿਆ ਵਿਚ
ਸਿੱਧ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਹੋ ਕੇ ਟਿਕੇ ਰਹੋ’ (4:12)

ਇਪਫ੍ਰਾਸ ਨੇ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਭਾਈ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ। ‘ਟਿਕੇ’ (*stathēte, histēmi* ਤੋਂ) ਦਾ ਭੌਤਿਕ ਅਰਥ ਵਿਚ ‘ਖਲੋਤੇ’ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਪੱਕੇ ਰਹਿਣਾ ਜਾਂ ਇਕ ਨਿਹਚਾ ਵਿਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ, ਟਿਕੇ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਅਟਲ ਹੋਣਾ ਹੈ।¹⁵ ਇਪਫ੍ਰਾਸ ਨੇ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਜਾਂ ਰੀਤਾਂ ਵਿਚ ਭਟਕ ਨਾ ਜਾਣ।

ਕਰਮਵਾਚ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ‘ਟਿਕੇ’ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਪਫ੍ਰਾਸ ਦੁਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਮਿਲੇ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਿਕੇ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਕਈਆਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਇਪਫ੍ਰਾਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਟਿਕਾਅ ਸਿਰਫ਼ ਖ਼ੁਦਾਈ ਮਦਦ ਨਾਲ ਆਉਣ ਦੀ ਦੁਆ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਖ਼ੁਦਾਈ ਮਦਦ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 3:16), ਪਰ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਭਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਯਤਨ ਦੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਅਫ਼ਸੁਸ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6:13, 14)।

‘ਸਿੱਧ’ (*teleioi*) ਬੇਦਾਗ ਹੋਣ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਣਤਾ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। NASB ਵਿਚ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘ਕਾਮਿਲ’ ਬਾਰਾਂ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਵਾਰ ਇਸ ਦਾ ਬੇਤਹਰ ਅਨੁਵਾਦ ‘ਪਰਿਪੱਕ’ ਜਾਂ ‘ਪੂਰਣ ਵਿਕਸਿਤ’ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਵਧ ਰਹੇ ਮਸੀਹੀ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 5:48; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 3:15; 3:12; ਯਾਕੂਬ 1:4; 3:2; 1 ਯੂਹੰਨਾ 4:18)। ਚਾਰ ਵਾਰ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਵਚਨ ਜਾਂ ਇੱਛਿਆ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੰਪੂਰਣਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 12:2; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 13:10; ਯਾਕੂਬ 1:17, 25), ਅਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰਗੀ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 9:11) ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ NASB ਵਿਚ *teleios* ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘ਪਰਿਪੱਕ,’ ‘ਸਿਆਣਾ’ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2:6; 14:20; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:13; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 5:14) ਜਾਂ ‘ਪੂਰਾ’ (ਮੱਤੀ 19:21; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:28) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਪ ਰਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 3:9, 10, 23)। ਸਿਰਫ਼ ਖ਼ੁਦਾ ਹੀ ਸਿੱਧ ਜਾਂ ਕਾਮਿਲ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਾਪ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੈ (ਮੱਤੀ 19:17)। ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਆਇਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਮਾਪ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਣ *teleios* ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘ਸਿੱਧ’ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ‘ਪਰਿਪੱਕ’ ਜਾਂ ‘ਸਿਆਣਾ’ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਣਤਾ ਲਈ ਇਪਫ੍ਰਾਸ ਦੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਭਾਵੇਂ ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਬੇਦਾਗ ਸਿੱਧਤਾ ਲਈ ਦੁਆਵਾਂ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਇਸ ਸ਼ਿਦਗੀ ਵਿਚ ਅਭੁੱਲ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਣਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ (1 ਯੂਹੰਨਾ 1:8, 10)। ਸਿਰਫ਼ ਜਿਸੂ ਹੀ ਬਿਨਾਂ ਪਾਪ ਕੀਤੇ ਰਿਹਾ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:21; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 4:15; 7:26)।

ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਇਪਫ੍ਰਾਸ ਦੁਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਸਾਰੀ ਇੱਛਿਆ

ਵਿਚ ਟਿਕੇ (*plērophorēō*) ਰਹਿਣ। ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਰਿਆ ਲਗਾਤਾਰ ਨਤੀਜਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਿਛਲੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਦਿਆਂ ਕਿ ਉਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਚਿਆਈ ਨਾਲ ਕਾਇਲ ਸਨ, ਇਪਫ੍ਰਾਸ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਹਚਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ।

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਇੱਛਿਆ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਭਾਵ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਖੁਦਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਵਿਚ ਜੋੜ ਦਿੰਦੇ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ‘ਸਾਰੀ’ ਇੱਛਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਰਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈ ਕੇ ਚੇਲੇ ਬਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਸਿਖਾਉਣ ਅਤੇ ਮੰਨਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਮੱਤੀ 28: 19, 20)। ਕੋਈ ਖੁਦਾ ਦੀ ‘ਸਾਰੀ’ ਇੱਛਿਆ ਨੂੰ ਤਦੇ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਨੇ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਨਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਜੋੜੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢੇ।

‘ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਉਹ ਦੀ ਸਾਖੀ ਭਰਦਾ ਹਾਂ ਭਈ ਉਹ ਸਾਡੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਵਿਚ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਹੀਏਰਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਾ ਹੈ’ (4: 13)

ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਅਤੇ ਹੀਏਰਪੁਲਿਸ ਨਾਮ ਦੇ ਦੋ ਨਗਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਛੇ ਮੀਲ (1 ਮੀਲ=1.6 ਕਿ.ਮੀ.) ਸਨ। ਇਪਫ੍ਰਾਸ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਕਰੀਬੀ ਸਾਥੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਆਂ ਲਈ ਦੁਆ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਗਰਾਂ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਬੋਝ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਇੱਛਿਆ ਨਾਲ ਕਿ ਉਹ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਸਮਰਪਿਤ ਰਹਿਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦੁਆ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

‘ਲੂਕਾ ਪਿਆਰਾ ਵੈਦ ਅਤੇ ਦੇਮਾਸ ਤੁਹਾਡੀ ਸੁਖ ਸਾਂਚ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ’ (4: 14)

ਲੂਕਾ ਲਾਤੀਨੀ ਨਾਂਅ ‘ਲੁਸਿਅਸ’ ਦਾ ਉਪਨਾਮ ਹੈ। ਪਿਆਰੇ ਵੈਦ ਇਜ਼ਰਾਹ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਲੂਕਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ‘ਪਿਆਰੇ’ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਲਗਾਅ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ ਹੈ।^੧ ਇਹ ਦੂਜਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲੂਕਾ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਆਪਸੀ ਲਗਾਅ ਹੈ (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4: 11)।

ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 27:28 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲੂਕਾ ਰੋਮ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜਹਾਜ਼ ਤੇ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਵੇਰਵਿਆਂ, ਮਰਕੁਸ ਅਤੇ ਲੂਕਾ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਦੂਜੀ ਕੈਦ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੇ ਵੇਖਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ। ਭਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ? ਭਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵੇਰਵੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਿਖ ਦਿੱਤੇ ਸਨ? ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ।

ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਹੋਰ ਦੋ ਖ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲੂਕਾ ਅਤੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਲੇਖਕ ਲੂਕਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਦੱਸਿਆ (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4: 11; ਫਿਲੋਮੋਨ 24)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਲੂਕਾ ਦਾ ਨਾਂਅ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਪਰ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਖ਼ਤਾਂ ਨੂੰ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਤੇ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਲੇਖਕ ਵੱਲੋਂ ‘ਅਸੀਂ’ ਅਤੇ ‘ਸਾਨੂੰ’ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਲੂਕਾ ਅਤੇ ਤੀਤੁਸ ਸਨ।^੧ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਕਿ ਲੂਕਾ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਦਾ ਚੰਗਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਹੋਣਾ ਅਤੇ

ਡਾਇਰਿਗਨੇਟਸ, ਇਰੇਨਿਯੂਸ, ਕਲੇਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਅਲਗਜੈਂਡਰੀਆ, ਟਰਟੁਲੀਅਨ ਅਤੇ ਯੂਸਬਿਯੂਸ ਵਰਗੇ ਮੁੱਢਲੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ।

ਪੌਲੂਸ ਨੇ ਲੂਕਾ ਨੂੰ ‘ਪਿਆਰਾ ਵੈਦ’ (4: 14) ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਉਹ ਦਾ ਨਾਂਅ ਆਪਣੇ ‘ਨਾਲ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ’ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਰਕੁਸ, ਅਰਿਸਤਰਖੁਸ ਅਤੇ ਦੇਮਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ (ਫਿਲੋਮੋਨ 24)। ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੈਦ ਵਿਖਾਉਣ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਲੂਕਾ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਨੂੰ ਫਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪੌਲੂਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਲੂਕਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ‘[ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ] ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾਈਏ’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 16: 10)।

ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ‘ਅਸੀਂ’ ਵਾਲੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੂਕਾ ਨੇ ਪੌਲੂਸ ਦੇ ਨਾਲ ਤੋਆਸ ਵਿਚ ਪੌਲੂਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਪੌਲੂਸ ਦੀ ਦੂਜੀ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 16: 10)। ਕਈਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੂਸ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਪੌਲੂਸ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਤਕ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਵੈਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੌਲੂਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਇਕ ਕਿਆਫ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਪੌਲੂਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੂਕਾ ਤੋਆਸ ਤੋਂ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀ ਵਿਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਗੋਲੀ ਮਿਲੀ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਦੇ (ਅਤੇ ਪੌਲੂਸ, ਸੀਲਾਸ ਅਤੇ ਤਿਮੋਥਿਉਸ) ਦੇ ਮਗਰ ਮਗਰ ਚੱਲਦੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ‘ਇਹ ਲੋਕ ਅੱਤ ਮਹਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਦਾਸ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਰਾਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 16: 17)। ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਯਿਸੂ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦ ਪੌਲੂਸ, ਸੀਲਾਸ ਅਤੇ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਚਲੇ ਗਏ ਤਾਂ ਪੌਲੂਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਤੀਜੀ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤਕ ਲੂਕਾ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀ ਵਿਚ ਰਿਹਾ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 16: 10-17; 20: 5-15)। ਉੱਥੋਂ ਉਹ ਪੌਲੂਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਗਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 21: 1-18) ਅਤੇ ਫਿਰ ਰੋਮ ਵਿਚ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਪੌਲੂਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋ ਸਾਲ ਤਕ ਰਿਹਾ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 27: 1-28: 16)।

ਕਈਆਂ ਨੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਕਿ ਤੀਤੁਸ ਲੂਕਾ ਦਾ ਭਰਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕਿ ਲੂਕਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੌਲੂਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਪੌਲੂਸ ਦੇ ਖ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਤੀਤੁਸ ਪੌਲੂਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਤੀਜੀ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਵਕਤ ਸੀ (ਵੇਖੋ 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2: 13; 7: 6; ਗਲਾਤੀਆਂ 2: 1-3)। ਜੇ ਇੰਜ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲੂਕਾ ਦੀ ਹਲੀਮੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਤੀਤੁਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣਾ।

ਗੈਰਕੌਮ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਹੋਣਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੂਕਾ ਇਕ ਗੈਰਕੌਮ ਸੀ। ਓਰੀਗਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਿਆਤ ਲੁਸਿਆਸ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੌਲੂਸ ਨੇ ਰੋਮੀਆਂ 16: 21 ਵਿਚ ਆਪਣਾ ‘ਸਾਕ’ ਕਿਹਾ। ਯੂਸਬਿਯੂਸ ਅਤੇ ਜ਼ੇਰੋਮ ਨੇ ਨਿਚੋੜ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਇਸ ਆਦਾਮੀ ਦਾ ਜਨਮ ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਅੰਤਾਕੀਆ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜੇ ਇੰਜ ਹੈ ਤਾਂ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 13: 1 ਵਾਲਾ ਲੂਕਿਯੂਸ ਕੁਰੈਨੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਈਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ। ਵੈਦ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਜਣਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਪੱਕਾ ਲਿੰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਥਿਉਫ਼ਿਲੁਸ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਅਮੀਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਂਅ ਉਸ ਨੇ ਲੂਕਾ ਅਤੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਮਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ (ਲੂਕਾ 1: 3; ਰਸੂਲਾਂ

ਦੇ ਕੰਮ 1:1)। ਰਵਾਇਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਮਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਲੂਕਾ ਦਲਮਾਤੀਯਾ, ਗਯੂਲ, ਇਟਲੀ ਅਤੇ ਮਕਦੂਨੀਆ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬਣਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਅਖਾਯਾ ਜਾਂ ਬਿਥੂਨੀਆ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ।^{੧੯}

ਦੇਮਾਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਵਿਚ ਲੂਕਾ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਲੂਕਾ ਪੌਲੁਸ ਨਾਲ ਸੀ ਜੋ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੇਮਾਸ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4: 10, 11)। ‘ਦੇਮਾਸ’ ‘ਦੇਮੇਤ੍ਰਿਯੁਸ’ ਦਾ ਛੋਟਾ ਰੂਪ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ 3 ਯੂਹੰਨਾ 12 ਵਾਲੇ ਦੇਮੇਤ੍ਰਿਯੁਸ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ, ਤੋਂ ਇਹ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੌਲੁਸ ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਉਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਛੱਡ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ, ਜਿਹੜਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਮੋਹ ਕਰਕੇ ਬੱਸਲੁਨੀਕੇ ਨੂੰ ਚੱਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (4: 10)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਈ ਹਲਚਲ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੱਚ ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ।

ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ (4:15-17)

¹⁵ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨੁਮਫਾਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਜੋ ਉਹ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੈ ਸੁੱਖ ਸਾਂਦ ਆਖੋ। ¹⁶ਅਤੇ ਜਾਂ ਇਹ ਪੱਤਰੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਉਂ ਕਰੋ ਭਈ ਇਹ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਭੀ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਪੱਤਰੀ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਤੋਂ ਆਪੇ ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਭੀ ਪੜ੍ਹੋ। ¹⁷ਅਤੇ ਅਰਖਿੱਪੁਸ ਨੂੰ ਆਖਣਾ ਭਈ ਜਿਹੜੀ ਸੇਵਕਾਈ ਤੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਪਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ ਵੇਖੀਂ ਤੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆ ਕਰੀਂ।

‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਸੁੱਖ ਸਾਂਦ ਆਖੋ’ (4: 15)

ਲਾਉਦਿਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਹਿਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਖ਼ਤ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਨਗਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਕਰੀਬ ਦਸ ਮੀਲ ਦੂਰ ਸਨ। ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਡਲੀ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ। ਨੁਮਫਾਸ ਨੂੰ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤਕ ਅਫ਼ਸੁਸ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਵਕਤ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਏ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 20: 31)।

ਭਾਈਆਂ (*adelphoi*) ਭਾਵੇਂ ਇਕ ਪੁਰਖਵਾਚਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਪੁਰਖ ਅਤੇ ਔਰਤ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ ਸ਼ਬਦ *adelphai* ਸ਼ਬਦ ਜੋੜਦੇ ਹੋਏ ‘ਭਾਈਆਂ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ’ ਲਿਖਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ *adelphoi* ਹੀ ਉੱਥੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਾਰਣ ਤੀਵੀਆਂ ਨੇ ਪੱਕਾ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ‘ਭਾਈਆਂ’ ਕਹਿਣ ਦਾ ਅਰਥ ਆਮ ਅਰਥ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ।

ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਘਟਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਮੰਡਲੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੂਜੀ ਮੰਡਲੀ ਨੂੰ ਸੁੱਖ ਸਾਂਦ ਪੁੱਛਣ ਜਾਂ ਸਲਾਮ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਹ ਹਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਇਹ ਸਲਾਮ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਖ਼ਤ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੂਤ

ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ, ਕਿਸੇ ਆਮ ਸਭਾ ਦੌਰਾਨ। ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਲਾਮ ਕਿਸ ਨੇ ਦੇਣਾ ਸੀ ਭਾਵ ਖ਼ਤ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਜਾਂ ਮੰਡਲੀ ਦੇ ਆਗੂ ਨੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਨੇ। ਪੌਲੁਸ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਖ਼ਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੇ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਹਿਣਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਮੰਡਲੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਨਿਹਚਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਮੰਡਲੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਸਬੰਧ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਮੰਡਲੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਐਨਾ ਨੇੜੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸੰਗਤੀ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਸਨ।

‘‘ਅਤੇ ਨੁਮਫ਼ਾਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਜੋ ਉਹ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੈ’’ (4: 15)

ਕਲੀਸੀਆ (*ekklēsia*) ਦੀਆਂ ਕਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਸਥਾਨਕ ਮੰਡਲੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮਸੀਹ ਦੀ ਪੂਰੀ ਦੇਹ।

ਮੰਡਲੀਆਂ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 12: 12), ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਦੌਲਤਮੰਦ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠਾ ਹੋਣ ਲਈ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕਮਰੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਸਦੀਆਂ ਤਕ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠਾ ਹੋਣ ਦਾ ਥਾਂ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਹੋਰ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ (ਰੋਮੀਆਂ 16: 5, 23; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 16: 19; ਫਿਲੋਮੋਨ 2)।

ਨੁਮਫ਼ਾਸ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਲਿੰਗ ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਕਰਮਕਾਰਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਥੇ ਪੜ੍ਹਨਾਉਂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਲਿੰਗ ਸੀ। ਬੇਹਤਰੀਨ ਹੱਥਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਦੋ ਘਰ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ‘‘ਪੁਰਖ ਦੇ ਘਰ’’ ਦੀ ਥਾਂ ਔਰਤ ਦਾ ਘਰ ਹੈ, ਪਰ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। NIV; TNIV, 1977 NASB, ਅਤੇ NASB ਵਿਚ ਔਰਤ ਲਈ ‘‘her’’ ਹੈ ਪਰ NASB ਵਿਚ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਹੈ: ‘‘ਜਾਂ ਨੁਮਫ਼ਾਸ (ਪੁਲਿੰਗ)।’’ KJV ਅਤੇ NKJV ਪੁਰਖਾਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘his’’ ਹੋਇਆ ਹੈ। ASV ਵਿਚ ‘‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ’’ ਹੈ। ਕੁਝ ਟੀਕਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ‘‘ਪੁਰਖ ਦਾ ਘਰ’’ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਔਰਤ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਮਾਲਕਨ ਹੋਣ ਤੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਕਾਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਮੰਨਣਯੋਗ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਯੂਹੰਨਾ ਮਰਕੁਸ ਦੀ ਮਾਤਾ ਮਰੀਅਮ ਦਾ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਘਰ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 12: 12) ਅਤੇ ਲੁਦੀਆ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਅੱਗੇ ਜ਼ਿਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ‘‘ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਿਚ ਆਣ ਕੇ ਰਹੋ’’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 16: 15), ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਹੱਥਲਿਖਤ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸਹੀ ਪਦਨਾਮ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ‘‘ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਘਰ’’ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪੌਲੁਸ ਨੁਮਫ਼ਾਸ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਨੁਮਫ਼ਾਸ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਪਫ਼ਾਸ ਨੇ। ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣਾ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਹੋਰ ਖ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਏ ਹਨ (ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 16: 3, 6; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 16: 19; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 4: 2, 3)।

ਜਿੱਥੇ ਨੁਮਫ਼ਾਸ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਉਸ ਨਗਰ ਦਾ ਪੱਕਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ

ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਨਾਂਅ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਸਲਾਮ ਦੇ ਫੌਰਨ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਕਾਰਣ ਕਈਆਂ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਮੰਡਲੀ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਦੀ ਉਹ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਖ਼ਤ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ।

‘ਅਤੇ ਜਾਂ ਇਹ ਪੱਤਰੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਉਂ ਕਰੋ
ਭਈ ਇਹ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਭੀ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਵੇ’ (4: 16)

ਪੜ੍ਹੀ (*anaginōskō*) ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। *Anagnōsis* ਸ਼ਬਦ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੈ, ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 13: 15; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3: 14; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4: 13)। ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਖ਼ਤ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਣ ਲਈ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਭੀ ਪੜ੍ਹੋ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਮੰਡਲੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ (ਵੇਖੋ 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 5: 27)।

ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਨਾਲੋਂ ਵਧਕੇ ਪਾਠਕ ਸਨ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਖ਼ਤ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਖ਼ਤ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਮੰਡਲੀਆਂ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਤ ਨੂੰ ਮੰਡਲੀ ਦੀ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕੌਣ ਪੜ੍ਹੇ। ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੌਣ ਪੜ੍ਹੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪੜ੍ਹੇਗਾ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਵਧੀਆ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਕਿ ਵਚਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦਾ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ; ਪਰ ਕਿਵੇਂ, ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹਦਾਇਤ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਕਿਆਫ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ਤ ਨੂੰ ਮੰਡਲੀ ਦੀਆਂ ਆਮ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸੀ। ਇਹ ਇਕੱਠਾ ਹੋਣ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖ਼ਾਸ ਦਿਨ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 20: 7; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 16: 2), ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਦਿਨ (*hē kuriakē hēmera*; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 1: 10) ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਢਲੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਵਾਕ ਅੰਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਐਤਵਾਰ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

‘ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਪੱਤਰੀ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਤੋਂ ਆਵੇ ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਭੀ ਪੜ੍ਹੋ’ (4: 16)

ਜਿਹੜੀ ਪੱਤਰੀ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਤੋਂ ਆਵੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਖੜੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੁਵਾਬ ਅਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਝ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

(1) ਕਈਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੇ ਨਾਂਅ ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤ ਗੁਆਚੇ ਹੋਏ ਖ਼ਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਸ ਨਾਲ ਮੌਰਮਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਨਮੋਲ ਗੱਲਾਂ ਬਾਈਬਲ ਤੋਂ ਗਾਇਬ ਹਨ। ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦਾ ਖ਼ਤ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਅਸੰਭਵ ਖ਼ਤ ਚੌਥੀ ਸਦੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਮਿਲਿਆ:

ਜੇਰੋਮ¹⁰ ਕੁਝ ਯੂਨਾਨੀ ਪੂਰਵਜ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੇ ਨਕਲੀ ਖ਼ਤ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨੀਕੀਆ ਦੀ ਦੂਜੀ ਸਭਾ (ਈਸਵੀ 787) ਇਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਛੇਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ

ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕੋਡੈਕਸ ਫੁਲਡੈਂਸਿਸ ਵਾਲੀ ਲਾਤੀਨੀ [ਹੱਥਲਿਖਤਾਂ] ਅਤੇ ਮਧਯੁੱਗ ਤਕ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੱਥਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੇ ਨਾਂਅ ਇਕ ਖ਼ਤ ਹੈ: ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਵਾਕਾਂ ਦੇ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਬੇਡੌਲ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਦੀ ਡਾਕਾਜ਼ਨੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 4: 16 ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਥਾਂ ਭਰਨ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਮਕਸਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ; ਅਰਥ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਸਦੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਮਿਊਰੋਟੋਰੀਅਨ ਕੈਨਨ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਸਦੀ ਦਾ ਖ਼ਤ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।¹¹

(2) ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਅਗਿਆਤ ਮੰਡਲੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਖ਼ਤ ਸੀ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਖ਼ਤ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਆਚ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ।

(3) ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਿਉਂ ਭੇਜਿਆ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੇ ਨਾਂਅ ਖ਼ਤ ਇਪਫ਼੍ਰਾਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਤਾਂ ਇਪਫ਼੍ਰਾਸ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਭੇਜਣ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੀ ਹੋਈ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੇ ਨਾਂਅ ਖ਼ਤ ਨੂੰ 'ਜਿਹੜੀ ਪੱਤਰੀ' ਕਿਹਾ (4: 16)।

(4) ਕ੍ਰਿਸੋਸਟੋਮ, ਮੋਪਸੁਏਸਟਿਸ, ਥਿਓਡੋਰ ਅਤੇ ਥਿਓਡੋਰੇਟ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਤਰਸ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਇਹ ਖ਼ਤ ਸੀ। ਇਹ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖ਼ਤ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ?

ਉਸ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਖ਼ਤ ਕੁਲੁੱਸੋ ਦੇ ਭਾਈਆਂ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ? ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੀ ਮੰਡਲੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਖ਼ਤ ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਖ਼ਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਦਾ ਖ਼ਤ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਸੂਲ ਹੋਣ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਦਾ ਸੀ।

(5) ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖ਼ਤ ਅਫ਼ਸੀਆਂ, ਫਿਲੋਮੋਨ ਜਾਂ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਤ ਦੀ ਇਕ ਕਾਪੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਫਿਲੋਮੋਨ ਦੇ ਨਾਂਅ ਖ਼ਤ ਖਾਰਿਜ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਨਿੱਜੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਮਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦਾ ਖ਼ਤ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁਲੁੱਸੋ ਵਿਚ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਉੱਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਰੋਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦੇ ਲਾਇਕ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸੀ ਵੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਖ਼ਤ ਉਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਮਾਰਸਿਅਨ¹² ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਨਾਮ ਮੰਨਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੈਨਨ ਵਿਚ 'ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ' ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ; ਪਰ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਪਖੰਡ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦੀ ਕੁਝ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਲੋਕ ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਖ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਖ਼ਤ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਖ਼ਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਖ਼ਤ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ

ਕਾਰਣ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਲੋਕ ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਤ ਨੂੰ ਏਸ਼ੀਆ ਮਾਈਨਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਲਿਖੇ ਖ਼ਤਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵੇਖਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਅਫ਼ਸੁਸ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਹਨ’ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 1: 1) ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਮੰਡਲੀ ਦੇ ਨਾਂਅ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹੱਥਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ *eh Ephesō* (‘ਅਫ਼ਸੁਸ ਵਿਚ’) ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਨੇਹਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਲਾਮ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਭੇਜਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ। ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂ ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਰਹਿਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹਿਦਾਇਤ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ (ਗ਼ਲੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 20: 31)। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਖ਼ਾਸ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਾਂਅ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਸਰੋਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਕ ਉਹ ਅਫ਼ਸੁਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ।

ਹਰਬਰਟ ਐਮ. ਕਾਰਸਨ ਨੇ ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਖ਼ਤ ਨੂੰ ‘ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ’ ਖ਼ਤ:

ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਨਾਂਅ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵੰਡਣ ਲਈ ਖ਼ਤ ਸੀ।... ਖ਼ਤ ਸਥਾਨਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਚਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਖ਼ਤ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਤੁਖਿਕੁਸ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6: 21); ਜਿਸ ਨੇ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਨਾਂਅ ਖ਼ਤ ਵੀ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਖ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਸਬੰਧ ਨਾਲ ਇਹ ਖ਼ਤ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਵੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਹੀ ਵਕਤ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਹੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਗਏ ਸਨ। ਜੇ ‘ਅਫ਼ਸੀਆਂ’ ਦਾ ਖ਼ਤ ਏਸ਼ੀਆ ਮਾਈਨਰ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁਲੁੱਸੇ ਵਿਚ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।¹³

ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੇ ਨਾਂਅ ਖ਼ਤ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਵਚਨ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਟਲੇਗਾ (ਮੱਤੀ 24: 35)। ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੈਨਨ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ। ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਖ਼ਤ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਾਲੇ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 14: 37) ਅਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਕੋਲ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਖ਼ਤਾਂ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਤਰਸ ਦੇ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ (2 ਪਤਰਸ 3: 15, 16)।

‘ਅਰਖਿੱਪੁਸ ਨੂੰ ਆਖਣਾ’ (4: 17)

ਫਿਰ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅਰਖਿੱਪੁਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ। ਇਸ ਨਾਂਅ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘ਘੋੜੇ ਦਾ ਮਾਲਕ’ ਬਹੁਤ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਅਰਖਿੱਪੁਸ ਫਿਲੋਮੇਨ 2 ਵਾਲਾ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ‘ਸੰਗੀ ਸਿਪਾਰੀ’ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਔਫ਼ਿਆ ਅਤੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ।

ਕਈਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੀ ਮੰਡਲੀ ਦੇ ਇਕ ਆਗੂ, ਫਿਲੋਮੇਨ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਭਰਾ ਸੀ। ਉਹ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਮੀਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ।

ਅਰਖਿੱਪੁਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਆਦਰ ਨੂੰ ‘ਸਾਡੇ ਸੰਗੀ ਸਿਪਾਹੀ’ ਵਾਕ ਅੰਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਫਿਲੋਮੇਨ 2)। ਕੁਝ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੀ ਨੀਮਗਰਮ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ‘ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ,’ ‘ਦੂਤ’ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 3: 14)। ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ ‘ਦੂਤ’ (*angelos*) ਦਾ ਅਰਥ ਦੁਨਿਆਵੀ ਦੂਤ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 11: 10; ਮਰਕੁਸ 1: 2; ਲੂਕਾ 7: 21, 27; ਯਾਕੂਬ 2: 25), ਇਸ ਕਾਰਣ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਦਾ *angelos* ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਵਾਇਤ ਤੋਂ ਸੁਝਾਅ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲੋਮੇਨ ਅਤੇ ਔਫਿਆ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਕਲੋਏ ਵਿਚ ਪਥਰਾਅ ਕਰਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।¹⁴

‘ਜਿਹੜੀ ਸੇਵਕਾਈ ਤੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਪਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ
ਵੇਖੀਂ ਤੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆ ਕਰੀਂ’ (4: 17)

ਪੂਰਿਆ ਕਰੀਂ (*blepe*) ਚਿਤਾਵਨੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 2: 8 ਵਿਚ (ਵੇਖੋ ਗਲਾਤੀਆਂ 5: 15; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5: 15; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 3: 2)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅਰਖਿੱਪੁਸ ਦੀ ਸੇਵਾ (*diakonia*) ਦਾ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾੜਨਾ ਕਿਸ ਨੇ ਦੇਣੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਮੰਡਲੀ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਰਖਿੱਪੁਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਿੱਥੋਂ ਤਕ ਹੈ।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅਰਖਿੱਪੁਸ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੇ ਕਾਰਣ ਫ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਿਵੇਂ ਦੀ ਸੀ। ਐਡੁਅਰਡ ਲੋਹਸੇ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ‘‘ਸੇਵਾ’ (*diakonia*) ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਸੇਵਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਡੀਕਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ।’¹⁵ ਇਸ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅਰਥ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਈਆਂ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ‘ਟਹਿਲ’ (*diakoneō*) ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 6: 2, 3)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੀਕਨ ਬਣਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇਕ ਯੋਗਤਾ ‘ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ’ ਹੋਣ ਦੀ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 6: 3; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3: 8–13 ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ)।

ਬੇਪਰਤੀਤਿਆਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਵਿਚ ਅਰਖਿੱਪੁਸ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਇੰਜੀਲ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਸ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੀ ਉਹੀ ਸੇਵਕਾਈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਤੀਤੁਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ (ਤੀਤੁਸ 1: 5) ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਵਾਂਗ ਪਰੋਪਕਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਰਖਿੱਪੁਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਕਾਈਆਂ ਵਿਚ ਰੁਝਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਰਖਿੱਪੁਸ ਦੇ ਵਾਂਗ ਮਸੀਹ ਦੀ ਦੇਹ ਦੇ ਹਰ ਅੰਗ ਲਈ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖ਼ੇਤਰ ਵਿਚ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ‘ਸਾਵਧਾਨ’ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਦਾਸਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ‘ਜੇ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰੋ ਸੋ ਚਿੱਤ ਲਾ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਲਈ ਕਰੋ, ਨਾ ਮਨੁੱਖਾਂ ਲਈ’ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3: 23)। ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਉਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲਗਨ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਲਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਆਖਰੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ (4:18)

16 ਮੇਰਾ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸਲਾਮ। ਤੁਸਾਂ ਮੇਰੇ ਬੰਧਨਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਕਿਰਪਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇ।

‘ਮੇਰਾ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸਲਾਮ’ (4:18)

ਭਲਾ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਪੂਰਾ ਖ਼ਤ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਖਵਾਇਆ? ਕਈ ਟੀਕਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਖ਼ਤ ਨੂੰ ਲਿਖਵਾਇਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਲਾਮ ਲਿਖ ਕੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲਪੁਣੇ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦੀ ਮੋਹਰ ਸੀ। ਖ਼ਤ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਖ਼ਰੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰ ਦੇਣਾ ਯੂਨਾਨੀ ਅਤੇ ਰੋਮੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਆਮ ਰੀਤ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਅਤੇ ਸਲਾਮ ਹੋਰ ਖ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸਨ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 16:21; ਗਲਾਤੀਆਂ 6:11; 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 3:17; ਫਿਲੋਮੋਨ 19)। ਇੱਕੋ ਇਕ ਖ਼ਤ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੌਲੁਸ ਲਈ ਖ਼ਤ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਰੋਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਤਰਤਿਯੁਸ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਖ਼ਤ ਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ 16:22)।

‘ਮੇਰੇ ਬੰਧਨਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਾ’ (4:18)

ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਦੁਆ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਸੰਖੇਪ ਸੀ ਅਤੇ ਓਸੇ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਲਈ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਚੇਤੇ (*mnēmoneuō*) ਸ਼ਬਦ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ‘ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖੀਏ’ (ਗਲਾਤੀਆਂ 2:10)। ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕ ਇਹ ਕੰਮ ਆਪਣੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਭੇਜ ਕੇ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਫ਼ਿਲਿੱਪੀ ਦੇ ਭਾਈਆਂ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਸੀ (ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 4:15, 16)। ਕੁਝ ਟੀਕਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਨਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਰਸੂਲ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ (1:1)।

‘ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਕਿਰਪਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇ’ (4:18)

ਆਪਣੇ ਖ਼ਤਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਅਤੇ ਸਮਾਪਨ ਖ਼ੁਦਾ ਜਾਂ ਯਿਸੂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਅਤੇ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ਕਿਰਪਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੱਚੀ ਇੱਛਿਆ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਆਦਤ ਸੀ।¹⁶ ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਤਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਭਲਿਆਈ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਿਖਾਈ। ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਅਤੇ ਹਮਾਇਤ ਦੀ ਆਸ ਦਾ ਉਸਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਇਸ ਖ਼ਤ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਸੀ।

ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ

ਮਸੀਹ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ (4: 10-14)

ਪੌਲੁਸ ਨਾਲ ਦੋ ਜਣੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਸੁਧਾਰ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਜਿਹੜਾ ਦਾਸ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨਾਲ ਇੰਜੀਲ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲ ਗਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਰਕੁਸ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੌਲੁਸ ਅਤੇ ਬਰਨਬਾਸ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਗਾ ਵਿਚ ਛੱਡ ਕੇ ਘਰ ਪਰਤ ਗਿਆ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 13: 13)। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਦੂਜੀ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਯਾਤਰਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 15: 38), ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਜਿੱਤ ਕੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਉਸ ਲਈ ਦਲੇਰੀ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਤਰਸ ਜਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਇਕ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਰਸੂਲ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਰੀਅਮ ਮਗਦਲੀਨੀ ਜਿਹੜੀ ਇਕ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਚੇਲੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਸੱਤ ਬਦਰੂਹਾਂ ਸਨ (ਲੂਕਾ 8: 2)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੁਰਿੰਥੁਸ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦੁਆਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬੁਰਿਆਈ ਨਾਲ ਭਰੀ ਸੀ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6: 9-11)।

ਯਿਸੂ ਮਹਿਸੂਲ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪਾਪੀਆਂ ਦਾ ਯਾਰ ਸੀ (ਮੱਤੀ 9: 10, 11; 11: 19)। ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਐਨੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੰਨੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕਿ ਉਹਦੇ ਲਈ ਕੀ ਬਣ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਵਿਭਚਾਰ ਵਿਚ ਫੜੀ ਗਈ ਔਰਤ ਨੂੰ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਖਿਆ, ‘ਜਾਹ, ਏਦੋਂ ਅੱਗੇ ਫੇਰ ਪਾਪ ਨਾ ਕਰੀਂ’ (ਯੂਹੰਨਾ 8: 11)।

ਮਸੀਹੀ ਬਣ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਕੁਰੇਦਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਬੜੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਸਨ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਪਿਛੋਕੜਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇਕ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮਸੀਹ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਬਣਨ ਨਾਲ ਇਹੀ ਹੋਇਆ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਮਸੀਹ ਦੇ ਸਭ ਚੇਲਿਆਂ ਲਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਹੀ ਦੇਹੀ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12: 13)। ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਜਾਂ ਯੂਨਾਨੀ ਨਾ ਆਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ‘ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਇਕ’ ਹਾਂ (ਗਲਾਤੀਆਂ 3: 27, 28)।

ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਜਾਂ ਮਜ਼ਹਬ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਈਏ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਕ ਹੋ ਕੇ ਯਿਸੂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਵਿਚਲੀ ਕੰਧ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹਾ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਲੀਬ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਦੇਹ ਵਿਚ ਖ਼ੁਦਾ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਸਕੇ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2: 14-16)।

ਸਾਡਾ ਫੋਕਸ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਰਾਜ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ। ਦਾਨੀਏਲ ਨੇ ਨਬੂਵਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਮੀ ਰਾਜ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਯੂਹੰਨਾ, ਯਿਸੂ, ਰਸੂਲ ਅਤੇ ਸੱਤਰ ਜਣਿਆਂ ਨੇ ਇਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖ਼ੁਦਾ (ਸੁਰਗ) ਦਾ ਰਾਜ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 3: 2; 4: 17; 10: 7; ਲੂਕਾ 10: 9, 11)।

ਸੁਰਗ ਵਿੱਚੋਂ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯਿਸੂ ਨੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਆਖ਼ਰੀ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਉਹ ਖ਼ੁਦਾ

ਦੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਹੀ ਸਨ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 1:4-8)। ਸਾਮਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ਿਲਿੱਪਸ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਹੀ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 8:12)। ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਦਾ ਆਖ਼ਰੀ ਵਾਰ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਉਹ ਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 28:31) ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾਈ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਅਤੇ ਬੋਝ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 20:25)।

ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਮੁੱਲ ਉਸ ਖ਼ਜਾਨੇ ਵਰਗਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਖੇਤ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕੀਮਤੀ ਮੋਤੀਆਂ ਵਰਗਾ ਹੈ: ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮਿਲਿਆ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਸਕੇ (ਮੱਤੀ 13:44-46)। ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਡਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਸਾਡੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਯਿਸੂ ਦਾ ਆਦਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਪੌਲਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਥੀ ਕਾਮੇ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਣ ਲਈ ਅਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਨਾ ਲੱਗਣ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:10-13), ਮਸੀਹ ਦੇ ਸਾਂਝੀ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3:9) ਹੋਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜੋ ਸਭ ਇੱਕੋ ਪਾਸੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਇਕ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਰਾਜ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕਾਬਲਾ, ਈਰਖਾ, ਅਤੇ ਝਗੜਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਲੜਾਈ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸ਼ੈਤਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6:11, 12)।

ਮਸੀਹ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਸੱਚੇ ਮਨ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਦਿਆਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਪਾਂ ਤੋਂ ਨਜ਼ਾਤ ਦੁਆਈ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਰਾਜ ਤੇ ਧਿਆਨ ਲਾਏ ਹੋਏ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸਾਥੀ (4:10-14)

ਪੌਲਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਜਿਹੜੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਸਾਡੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਬੋਲ ਸਕਣ। ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਪੌਲਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਵਧੀਆ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ।

ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਦੋਸਤ। ਅਰਿਸਤਰਖੁਸ ਇਕ ਮਸੀਹੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅਫ਼ਸੁਸ ਵਿਚ ਭੜਕੀ ਭੀੜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੰਚ ਵਿਚ ਘਸੀਟੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਿਹਾ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 19:29)। ਉਹ ਪੌਲਸ ਨਾਲ ਘੁੰਮਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 20:4) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਹਾ, ਤਦ ਵੀ ਜਦ ਪੌਲਸ ਕੈਦੀ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 27:2)। ਹਰ ਮਸੀਹੀ ਨੂੰ ਅਰਿਸਤਰਖੁਸ ਦੇ ਵਾਂਗ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸਾਥੀ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸਤ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ।

ਸਿੱਧ ਭਾਈ। ਮਰਕੁਸ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਬੇਭਰੋਸੇਯੋਗ ਜਵਾਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਉਪਯੋਗੀ ਸੇਵਕ ਬਣਨ ਤੱਕ ਸਿੱਧ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਵਾਨੀ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਧਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਸਰਾਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਉਤਸਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲਾ। ਯੂਸਤੁਸ ਇਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਯਿਸੂ ਦਾ ਚੇਲਾ ਬਣਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੀ ਯਹੂਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਯਿਸੂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਜਾਣਨ ਵਿਚ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਵਿਚ ਜੁਟ ਗਿਆ

ਹੋਵੇਗਾ। ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਨੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਬਦਲ ਲਿਆ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਵੀ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਇਕ ਬੇਹਤਰੀਨ ਸੇਵਕ ਸੀ।

ਪੱਕਾ ਗੁਲਾਮ। ਇਪਫ਼੍ਰਾਸ ਨੂੰ 'ਟੀਮ ਵਰਕਰ' ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸੀਆਂ:

(1) ਉਸ ਨੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਬੰਧੂਏ ਜਾਂ ਗੁਲਾਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ (1:7; 4:12)। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਯਿਸੂ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਖ਼ਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 20:28; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:19, 20)। ਇਸ ਕਾਰਣ ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸੇਵਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਹੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ (ਮੱਤੀ 7:21; ਲੂਕਾ 6:46)।

(2) ਉਸ ਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਸੱਚੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ। ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਦੀ ਯਿਸੂ ਵਧੀਆ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹਿਆ ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ (ਰੋਮੀਆਂ 15:3)। ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੀਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਕ ਸੇਵਕ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਲਿਆ (ਮੱਤੀ 20:25-28; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 2:7)। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(3) ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਫ਼ਿਕਰ ਸੀ। ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਲਈ ਇਪਫ਼੍ਰਾਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਹਤਰੀ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਆਈ। ਦਿਲ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਸੁਭਾਵਕ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨਾਲ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿਚ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੰਡਲੀਆਂ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੀ। ਇਪਫ਼੍ਰਾਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚਿੰਤਾ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਮੰਡਲੀ ਖੜੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਭਾਈਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ।

(4) ਉਸ ਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਦੁਆ ਕੀਤੀ। ਇਪਫ਼੍ਰਾਸ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਉਹ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਦੁਆ ਕੀਤੀ। ਨਿਹਚਾਵਾਨਾਂ ਲਈ ਇਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਦੁਆ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਬੇਹਤਰੀਨ ਤਰੀਕਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਈਆਂ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ। ਲੂਕਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਦੇਮਾਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲੋਂ ਅੱਡ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲੂਕਾ ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਿਹਾ ਭਾਵੇਂ ਦੇਮਾਸ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਮੋਹ ਕਰਕੇ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:10, 11)। ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੱਟ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਚੁਣਨ ਲਈ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਿਹੜੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸੇਵਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ, ਦੇਮਾਸ ਬੇਪਰਤੀਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਯਹੂਦਾ ਨੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਹਰ ਮਸੀਹੀ ਨੂੰ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: 'ਜੇ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖਲੋਤਾ ਹੋਇਆ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਸੋ ਸੁਚੇਤ ਰਹੇ ਭਈ ਕਿਤੇ ਡਿੱਗ ਨਾ ਪਵੇ' (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10:12)।

ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਦੌਲਤ ਦਾ ਮੋਹ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਮੋਹ ਅਤੇ ਸੁੱਖ ਦਾ ਮੋਹ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6:10; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:2, 4) ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। 1 ਯੂਹੰਨਾ 2:15, 16 ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਮੋਹ ਨਾ ਰੱਖੋ, ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤਾਂ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹਨ: ਜੇ ਕੋਈ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਮੋਹ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਭੇ ਜੋ ਕੁਝ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਸਰੀਰ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਭਿਆਨ, ਜੋ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਹੈ।

‘ਸੇਵਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਕਰਨਾ’ (4: 15-18)

ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਸਲਾਮਾਂ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਖ਼ਤ ਨੂੰ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਸੇਵਕਾਈ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਅਰਖਿੱਪੁਸ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕੀਤਾ।

ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਚਿੱਤਾ। ਮਸੀਹ ਦੀਆਂ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਲਈ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਸਭ ਲਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਮੰਡਲੀ ਵਿਚ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ। ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਆਪਣੇ ਅਖੀਰਲੇ ਸਲਾਮ ਅਤੇ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ: ‘ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਭਈ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਜਾਣੋ ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਲਾਉਦਿਕੀਆ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੇਰਾ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਡਿੱਠਾ ਕੇਡਾ ਜਤਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ’ (2: 1)। ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਆਪਣੇ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰੀਰਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੀਆਂ ਸਨ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਝ ਸਾਰੀਆਂ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਚਿੱਤਾ ਮੈਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਆਣ ਦਬਾਉਂਦੀ ਹੈ’ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:28)।

ਸਾਨੂੰ ਮਸੀਹ ਦੇ ਦੇਹ ਵਿਚ ਉਹੀ ਫ਼ਿਕਰ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਥਾਨਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਭਾਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਬਲਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਇਕ ਦੇਹ ਦੇ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰ ਮਸੀਹ ਹੈ, ਵੱਡੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲੋਕ ਹਾਂ ਅਤੇ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਸੁਰਗੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੁਰਗ ਦੀ ਸੁਰਗੀ ਫ਼ੌਜਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਵਾਂਗੇ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 3: 15; ਲੂਕਾ 2: 4; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 3: 25)। ਇਸ ਕਾਰਣ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਥਾਂ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੁਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸਥਾਨਕ ਮੰਡਲੀ ਸਾਡੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲਵੇਗੀ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਮਸੀਹ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਮਸੀਹ ਦੀਆਂ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਰੋਮ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਜਾਣਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਭੇਜਦੀਆਂ ਸਨ (ਰੋਮੀਆਂ 16: 16)। ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਮਸੀਹ ਦੀ ਸੰਪੂਰਣ ਦੇਹ ਲਈ ਆਪਣੀ ਚਿੱਤਾ ਵਿਚ ਮੁੱਢਲੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਵਚਨ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਲਈ ਆਦਰ। ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਖ਼ਤ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੀਆਂ ਮਸੀਹ ਦੀਆਂ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਲਈ ਖਾਸ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਹੀ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਦਾ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਸਮਝ ਸੀ।

ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੁਨੇਹਾ ਮਨੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ (ਗਲਾਤੀਆਂ 1: 11, 12)। ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਵੱਲੋਂ ਯਿਸੂ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਪਰਗਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1: 13; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 3: 3-5)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਂ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧ ਕੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 14: 37)।

ਪਤਰਸ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਖ਼ਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਬੁੱਧ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਮੰਜੂਰੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ ਲਾਈ (2 ਪਤਰਸ 3: 15, 16)।

ਸਾਨੂੰ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਖ਼ਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਆਦਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅਸੀਂ ਮੱਤੀ, ਮਰਕੁਸ, ਲੂਕਾ, ਅਤੇ ਯੂਹੰਨਾ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਆਪਣੇ ਤੋੜਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲਗਨ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅਰਖਿੱਪੁਸ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਹੀ ਬੇਨਤੀ ਸਾਡੇ ਸਭ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਯਿਸੂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗੇ ਰਹੀਏ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਇੱਕੋ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਜਾਂ ਯੋਗਤਾ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਮੁੱਢਲੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ‘ਉਹ ਨੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਰਸੂਲ, ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਨਬੀ, ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਪਾਸਬਾਨ ਅਤੇ ਉਸਤਾਦ ਕਰਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ’ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4: 11)। ਸੇਵਾ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਦੀ ਦੇਹ ਵਿਚ ਵਧਣਾ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4: 12)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੀ ਪੂਰੀ ਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹਰ ਕੋਈ, ਰਸੂਲ, ਨਬੀ ਜਾਂ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12: 29)। ਰਸੂਲ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਸਨ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2: 20), ਜਿਹੜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਰੱਖੇ ਰੱਖਣੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਮੁੱਢਲੀ ਕਲੀਸੀਆ ਰਸੂਲਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਬਣੀ ਰਹੀ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2: 42)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਆਤਮਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਵਚਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 3: 5)। ਹਰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਜਾਂ ਉਸਤਾਦ ਬਣਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ (ਯਾਕੂਬ 3: 1)। ਸਿੱਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 5: 12)।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਰੋਮੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਸੇਵਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਮਸੀਹ ਦੇ ਲਈ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਵਿਚ ਲਗਨ ਨਾਲ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ।

ਸੋ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਦਾਨ ਹੋਈ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਫਿਰ ਜੇ ਉਹ ਨਬੂਵਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਬੂਵਤ ਕਰੀਏ। ਜੇ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਰਹੀਏ, ਜੇ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਿਖਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ। ਜੇ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਦਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਦੇਵੇ, ਉਪਕਾਰ ਤਰੱਦਦ ਨਾਲ ਹੋਵੇ, ਦਯਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦਯਾ ਕਰੇ (ਰੋਮੀਆਂ 12: 6-8)।

ਸਾਥੋਂ ਸੇਵਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਲੱਭ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ‘ਭਰੱਪਣ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਏ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹਿਤ ਰੱਖੋ, ਆਦਰ ਵਿਚ ਦੂਏ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਸਮਝੋ। ਮਿਹਨਤ ਵਿਚ ਵਿੱਲੇ ਨਾ ਹੋਵੋ, ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਰਹੋ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ’ (ਰੋਮੀਆਂ 12: 10, 11)।

ਅਰਖਿੱਪੁਸ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ‘ਜਿਹੜੀ ਸੇਵਕਾਈ ਤੈਨੂੰ

ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਪਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ ਵੇਖੀ ਤੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆ ਕਰੀ' (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 4: 17)। ਇਹ ਬੇਤਹਰ ਤਾੜਨਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਮਸੀਹੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ।

ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ, ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਮਸੀਹੀ ਯਿਸੂ ਦੀ ਦੇਹ ਵਿਚ ਹਨ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨਾਲ ਹਮਾਇਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਇੱਕੋ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਬਲਕਿ ਸਾਨੂੰ ਯਿਸੂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਲਗਨ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਡੇਵਿਡ ਐਮ. ਹੇ, *ਕੋਲੋਸੀਅੰਜ਼*, ਅਥਿੰਗਡਨ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀਜ਼ (ਨੈਸ਼ਵਿੱਲ: ਅਥਿੰਗਡਨ ਪ੍ਰੈੱਸ, 2000), 156. ²ਮੱਤੀ 10:13, 14, 41; ਮਰਕੁਸ 6:10, 11; ਲੂਕਾ 9:4, 5; 10:8; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11:31. ³1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:9, 10; 15:50; ਗਲਾਤੀਆਂ 5:21; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:5; ਵੇਖੋ 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2:12. ⁴ਵੇਖੋ ਲੂਕਾ 13:24; ਯੂਹੰਨਾ 18:36; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 9:25; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:29; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6:12; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:7. ⁵ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 5:2; 11:20; 14:4; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7:37; 10:12; 15:1; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:24; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6:11, 13, 14. ⁶ਰੋਮੀਆਂ 16:5, 8, 9, 12; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6:21; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:7; 4:7, 9; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 1:2; ਫਿਲੋਮੋਨ 1, 2, 16. ⁷ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 16:10-17; 20:5-15; 21:1-18; 27:1-8, 15-20, 27-29, 37; 28:1, 2, 10-16. ⁸ਯੂਸਬਿਯੂਸ ਚਰਚ ਹਿਸਟਰੀ 3.4; ਜੇਰੋਮ ਆਨ ਇੱਲਸਟਰੀਅਸ ਸੈੱਨ 3.7. ⁹ਨਿਊ ਕੈਥੋਲਿਕ ਇੰਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ, ਜਿਲਦ ਦੂਜੀ, ਸੰਪਾ. ਥੌਮਸ ਕਾਰਸਨ ਅਤੇ ਜੋਆਨ ਕੇਰਿੱਟੋ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਥੌਮਸ ਗੋਲ, 2003), 8:856 ਵਿਚ ਆਰ. ਟੀ. ਏ. ਮਰਫੀ, "ਲੂਕ, ਇਵੈਂਜਲਿਸਟ, ਸੇਂਟ।" ¹⁰ਜੇਰੋਮ ਆਨ ਇੱਲਸਟਰੀਅਸ ਸੈੱਨ 5.

¹¹ਦ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੈਂਡਰਡ ਬਾਈਬਲ ਇੰਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ, ਸੋਧ, ਸੰਪਾ. ਜਿਊਫ਼ਰੀ ਡਬਲਯੂ. ਬ੍ਰੈਮਿਲੇ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1979), 1:180 ਵਿਚ ਏ. ਐੱਫ. ਵਾਲਜ਼, "ਅਪੋਕ੍ਰਿਫ਼ਲ ਐਪਿਸਟਲਜ਼।" ¹²ਇਕ ਮਸੀਹੀ ਫ਼ਿਰਕੇ ਦਾ ਮੋਢੀ ਮਾਰਸਿਅਨ ਜੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਚੌਥੀ ਸਦੀ ਤਕ ਰਿਹਾ, ਨੂੰ ਨੌਸਟਿਕ ਅਤੇ ਧਰਮ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਈਸਵੀ 144 ਵਿਚ ਕਲੀਸੀਆ ਵੱਲੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਠੁਕਰਾਉਣ ਨਾਲ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇਣੀ ਪਈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਕੈਨਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ¹³ਹਰਬਰਟ ਐਮ. ਕਾਰਸਨ, *ਦ ਐਪਿਸਟਲ ਆਫ ਪੌਲ ਟੂ ਦ ਕੋਲੋਸੀਅੰਜ਼ ਐਂਡ ਫਿਲੋਮੋਨ: ਐਨ ਇੰਟ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਦ ਟਿੰਡੇਲ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀਜ਼ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1960), 101-2. ¹⁴ਦ ਜ਼ੌਡਰਵਨ ਪਿਕਟੋਰੀਅਲ ਇੰਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ ਦ ਬਾਈਬਲ, ਸੰਪਾ. ਮੈਰਿਲ ਸੀ. ਟੈਨੀ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਜ਼ੌਡਰਵਨ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1975), 1:287 ਵਿਚ ਡੀ. ਈ. ਹਿਅਰਬਰਟ, "ਅਰਖਿੱਪੁਸ।" ¹⁵ਐਡੁਅਰਡ ਲੋਹਸੇ, *ਕੋਲੋਸੀਅੰਜ਼ ਐਂਡ ਫਿਲੋਮੋਨ*, ਅਨੁ. ਵਿਲੀਅਮ ਆਰ. ਪੋਹਲਮੈਨ ਐਂਡ ਰੋਬਰਟ ਜੇ. ਕੈਰਿਸ, ਹਰਮੇਨੀਆ (ਫ਼ਿਲਾਡੇਲਫੀਆ: ਫ਼ੋਰਟਰੈੱਸ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1971), 175, ਐੱਨ. 50. ¹⁶ਰੋਮੀਆਂ 1:7; 16:20, 24; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:2; 16:23; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:2; 13:14; ਗਲਾਤੀਆਂ 1:3; 6:18; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 1:2; 6:24; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 1:2; 4:23; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ

1:2; 4: 18; 1 ਬੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 1: 1; 5:28; 2 ਬੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 1:2; 3: 18; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 1:2;
6:21; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 1:2; 4:22; ਤੀਤੁਸ 1:4; 3: 15; ਵਿਲੇਮੋਨ 3, 25.

ਬਰਨਬਾਸ, ਮਰਕੁਸ ਦਾ ਸ਼ਾਕ (4:10)

ਯੂਸੁਫ਼ ਨਾਮ ਸਾਈਪ੍ਰਸ ਦੇ ਵਾਸੀ ਲੇਵੀ ਦਾ ਨਾਂਅ ਰਸੂਲਾਂ ਨੇ ਬਰਨਬਾਸ ਰੱਖਿਆ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 4:36)। ਇਸ ਨਾਂਅ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਉਪਦੇਸ਼ ਦਾ ਪੁੱਤਰ’ ਜਾਂ ‘ਦਲੇਰੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ’ ਹੈ (NEB)। ਬਰਨਬਾਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪਰੋਪਕਾਰੀ ਮਸੀਹੀ, ਇਕ ਜ਼ਮੀਦਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਮਸੀਹੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਵੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਉਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 9:27)। ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਅੰਤਾਕੀਆ ਵਿਚ ਜੋ ਕਿ ਗੈਰਕੌਮ ਖੇਤਰ ਸੀ, ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਕੰਮ ਲਈ ਰਸੂਲਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਕਾਰਣ ਕੰਮ ਵਿਚ ਮਦਦ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਰਨਬਾਸ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 11:19-23)। ‘ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਭਲਾ ਮਾਨਸ ਅਰ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਨਿਹਚਾ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸੀ ਅਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਗਏ’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 11:24)। ਕੰਮ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਅੰਤਾਕੀਆ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਮਦਦ ਲਈ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਇਕ ਸਾਲ ਤਕ ਰਹੇ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 11:25, 26)।

ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਨੇ ਬਰਨਬਾਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਸੀ ਦੇ ਪੁੱਤ ਭਰਾ ਮਰਕੁਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਯਾਤਰਾ ਤੇ ਪੌਲੁਸ ਨਾਲ ਭੇਜਿਆ। ਉਹ ਕੁਪਰੁਸ ਟਾਪੂ ਤੇ ਗਏ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 13:1-4)। ਜਿੱਥੋਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਲੱਗਾ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 13:13)। ਉਹ ਪੰਫੁਲੀਆ ਦੇ ਪਰਗਾ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਜਿੱਥੇ ਮਰਕੁਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਪਿਸਿਦੀਆ ਦੇ ਅੰਤਾਕੀਆ, ਇਕੁਨਿਯੂਮ, ਲੁਸਤਰਾ, ਅਤੇ ਦਰਬੇ ਵਿਚ ਗਏ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 13:13-14:20)। ਲੁਸਤਰਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇਵਤਾ ‘ਜਿਓਸ’ ਦਾ ਨਾਂਅ ਦਿੱਤਾ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 14:12), ਜੋ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਖ਼ਸ ਸੀ। ਵਾਪਸੀ ਤੇ ਪੌਲੁਸ ਅਤੇ ਬਰਨਬਾਸ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਡਲੀਆਂ ਵਿਚ ਐਲਡਰ ਠਹਿਰਾਏ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 14:23)।

ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਅੰਤਾਕੀਆ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਪੌਲੁਸ ਅਤੇ ਬਰਨਬਾਸ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਲਈ ਸੁੰਨਤ ਕਰਵਾਉਣ ਜਾਂ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 15:1)। ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਅ ਕੇ ਉਹ ਅੰਤਾਕੀਆ ਵਿਚ ਪਰਤ ਗਏ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 15:30)।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਵਕਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਲਗ ਗਏ। ਉਸ ਨੇ ਯੂਹੰਨਾ ਮਰਕੁਸ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਪਰਗਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 15:36-39)। ਬਹੁਤ ਤੂੰ ਤੂੰ ਮੈਂ ਮੈਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੋਵੇਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਏ। ਬਰਨਬਾਸ ਆਪਣੇ ਮਾਸੀ ਦੇ ਪੁੱਤ ਭਰਾ ਮਰਕੁਸ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਕੁਪਰੁਸ ਵਿਚ ਚਲਿਆ ਗਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 15:38) ਅਤੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸੀਲਾਸ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਅੰਤਾਕੀਆ ਤੋਂ ਚਲਿਆ ਗਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 15:40)।

ਬਾਈਬਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਅਤੇ ਬਰਨਬਾਸ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੇ ਮਿਲੇ ਹੋਣਗੇ। ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ ਨਾਮਕ ਆਪਣੇ ਖ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 9:6)

ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਅਜੇ ਵੀ ਬਰਨਬਾਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉਸ ਲਈ ਕੋਈ ਗਿਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰੰਪਰਾ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਸੀ (ਲੂਕਾ 10: 1) ਅਤੇ ਕੁਪਰੁਸ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਖਾਖ ਨੂੰ “ਵੱਡਾ” ਖਾਖ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ?

ਖੁਦਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਪ ਪਾਪ ਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਕੁਧਰਮ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਜੋ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਅ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਕੁਧਰਮ ਹੀ ਹੈ (1 ਯੂਹੰਨਾ 5: 17)। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੇਠ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇੱਕੋ ਹੀ ਪਾਪ ਬਥੇਰਾ ਹੈ (ਯਾਕੂਬ 2: 10)। ਪਰ ਕੁਝ ਪਾਪ ਵੱਡੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਕਈਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਹ ਵੱਡੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਪਾਪ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਯਹੂਦਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਪਿਲਾਤੁਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਜਿਨ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਉਹ ਦਾ ਪਾਪ ਵੱਧ ਹੈ” (ਯੂਹੰਨਾ 19: 11)। ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਕੇ ਪਿਲਾਤੁਸ ਅਤੇ ਯਹੂਦਾ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਪਾਪ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਯਹੂਦਾ ਦਾ ਪਾਪ ਵੱਡਾ ਸੀ।

ਯਹੂਦਾ ਦਾ ਪਾਪ ਪਿਲਾਤੁਸ ਦੇ ਪਾਪ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣ ਦੇ ਸੱਤ ਕਾਰਣ ਇੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ: ਪਹਿਲਾ, ਯਹੂਦਾ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸੇਵਕਾਈ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੇਵਕਾਈ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਹਾ (ਮਰਕੁਸ 3: 14-19)। ਦੂਜਾ, ਉਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀ ਖਾਸੀਅਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਣ ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਐਨਿਆਂ ਚੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਹ ਰਸੂਲ (ਲੂਕਾ 6: 13-16) ਭਾਵ ਮਸੀਹ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੀਜਾ, ਉਸ ਨੇ ਯਿਸੂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ (ਮਰਕੁਸ 4: 10; 9: 35; ਲੂਕਾ 8: 1), ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਈ ਸਚਿਆਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਯਿਸੂ ਦੇ ਆਦਰ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇਗੀ (ਲੂਕਾ 6: 47-49)। ਚੌਥਾ, ਉਸ ਨੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੋਅਜਜ਼ੇ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਮਸੀਹਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਸੀ (ਮਰਕੁਸ 11: 11-15; ਲੂਕਾ 9: 12-17; ਯੂਹੰਨਾ 20: 30, 31)। ਉਸ ਨੇ ਪਤਰਸ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਮਸੀਹਾ, ਭਾਵ ਖੁਦਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ (ਮੱਤੀ 16: 13-16; ਲੂਕਾ 9: 18-20)। ਪੰਜਵਾਂ, ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਕੇ ਕਿ ਲੋਕ ਤੌਬਾ ਕਰਨ, ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਛੇਵਾਂ, ਉਸ ਨੇ ਮੋਅਜਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਦਾਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ (ਮਰਕੁਸ 6: 13), ਜਿਹੜੇ ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਇਕ ਰਸੂਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ (ਮਰਕੁਸ 3: 14, 15; 6: 7)। ਸਤਵਾਂ, ਉਸ ਨੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜਵਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲਈ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਗਲਤ ਹੈ (ਮੱਤੀ 26: 14-16)।

ਯਿਸੂ ਨਾਲ ਐਨਾ ਵਕਤ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਯਹੂਦਾ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸਮਝ ਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਪਿਲਾਤੁਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਲਈ ਓਨੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੰਨੀ ਯਹੂਦਾ ਨੂੰ ਸੀ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜਵਾਉਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲਈ।

ਯਹੂਦਾ ਉੱਥੇ ਹੀ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 6: 67) ਜਦ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਕੀ ਮੈਂ ਤੁਸਾਂ ਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ? ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਜਣਾ ਸ਼ੈਤਾਨ ਹੈ” (ਯੂਹੰਨਾ 6: 70)। ਅਖੀਰਲੇ ਭੋਜ ਦੇ ਵਕਤ ਯਹੂਦਾ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਫੜਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਓਸੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 13: 21-26), ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਤੂੰ ਕਰਨਾ ਹੈਂ ਸੋ ਛੇਤੀ ਕਰ” (ਯੂਹੰਨਾ 13: 27)। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਯਹੂਦਾ ਕੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਯਿਸੂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਅੰਤਹਕਰਨ ਨੇ ਦੁਸ਼ਟ

ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ। ਸ਼ਾਇਦ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਬਾਅ ਜਾਂ ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਯਹੂਦਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਇੱਛਿਆ ਨਾਲ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਅਤੇ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਫੜਵਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ (ਮੱਤੀ 26: 14-16)। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਸਲੀਬ ਤੇ ਦੇਣ ਦੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਲਈ ਪਿਲਾਤੁਸ ਲੰਮੀ ਸੋਚ ਦੀ ਮਾੜੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਵਿਚ ਝੁਕ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਛੋਟੀ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਖੂਨ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਮਾੜਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਵਾਸਨਾ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਤੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਾਪ ਦੇ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਅ ਦੇ ਫਰਕ ਦੇ ਕਾਰਣ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਮਨੁੱਖ ਉੱਤੇ ਪਵੇਗਾ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਪ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਪਾਪ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਕੰਮ ਪਾਪ ਹੀ ਹੋਣਗੇ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਪ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਤੋਂ ਮਾੜੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਯਿਸੂ ਸਾਡਾ ਨਮੂਨਾ; ਖਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਸਾਡਾ ਮਦਦਗਾਰ

ਯਿਸੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵਿਚ ਅਪਣਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਰਹਿ ਭਰਿਆ ਹੈ (ਮੱਤੀ 9:36; 14: 14; 15: 32; 20: 34)। ਉਸ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਹਲੀਮੀ ਅਤੇ ਦੀਨਤਾ ਦੇ ਗੁਣ ਮਿਲਦੇ ਹਨ (ਮੱਤੀ 11:29; 21:5; ਯੂਹੰਨਾ 13:5; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10: 1; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 2:8)। ਉਹ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ (ਲੂਕਾ 23:34) ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ, ਧੀਰਵਾਨ ਅਤੇ ਸਬਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ (ਮੱਤੀ 23:37; 1 ਪਤਰਸ 2:23)। ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਦਿਆਲੂ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 15:9, 13; ਗਲਾਤੀਆਂ 2:20; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 3: 19; 5:2)।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਆਤਮਾ ਦਾ ਫਲ ਦੱਸਿਆ:

ਪਰ ਆਤਮਾ ਦਾ ਫਲ ਇਹ ਹੈ—ਪ੍ਰੇਮ, ਅਨੰਦ, ਸ਼ਾਂਤੀ, ਧੀਰਜ, ਦਿਆਲਗੀ, ਭਲਿਆਈ, ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ, ਨਰਮਾਈ, ਸੰਜਮ। ਇਹੋ ਜੇਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸ਼ਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਗਲਾਤੀਆਂ 5:22, 23)।

ਪੌਲੁਸ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3: 12-14) ਅਤੇ ਪਤਰਸ (2:1:5-7) ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਸਿਖਾਇਆ ਕਿ ਭਗਤੀ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਆਤਮਾ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬਿਨਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਆਤਮਕ ਗੁਣ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤਕ ਹੋਣਗੇ ਉਹ ਸਾਡੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ।

ਇਹ ਗੁਣ ਸਾਡੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵਿਚ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਦਰਜੇ ਵਿਚ ਹੋਣਗੇ ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਗੁਣ ਨੂੰ ਅਲਹਿਦਗੀ ਨਾਲ ਪਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ‘ਇਕ’ ਤੋਂ ‘ਦਸ’ ਤਕ ਦੇ ਸਕੇਲ ਵਿਚ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਲਿਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਚੰਗਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਇਮਾਨਦਾਰ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲ ਸਕੇ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਵਾਬਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਬਾਅਦ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਦੁਆ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਵਧਣ ਦੀ ਚਾਹ ਰੱਖੋ। ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਟੀਚਾ ਸੀ (ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 3: 14)। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ

ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਭਲੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਉਕਸਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10:24)।

... ਅਸੀਂ “ਮਸੀਹ ਵਿਚ” ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?

ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰੂਹਾਨੀ ਬਰਕਤਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਸ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਇਸ ਕਾਰਣ ਦੋ ਕੀਮਤੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ‘ਕੋਈ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ?’ ਪੌਲਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ, ‘ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੋ ਭਈ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਿਆ’ (ਰੋਮੀਆਂ 6:3); ‘ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੁਸਾਂ ਜਿੰਨਿਆਂ ਨੇ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਿਆ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਲਿਆ’ (ਗਲਾਤੀਆਂ 3:27)। ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਸੁਣਾਉਣਾ (ਯੂਹੰਨਾ 6:45), ਨਿਹਚਾ ਕਰਨਾ (ਮਰਕੁਸ 16:15, 16), ਤੌਬਾ ਕਰਨਾ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2:38), ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਮੰਨਣਾ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 8:37; ਰੋਮੀਆਂ 10:9, 10)। ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਸਵਾਲ ‘ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਏ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਚੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਵੀ ਮਸੀਹ ਹੈ?’ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ‘ਜੇ ਕੋਈ ਉਹ ਦੇ ਵਚਨ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਓਸ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸੱਚੀਂ ਮੁੱਚੀਂ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਹ ਦੇ ਵਿਚ ਹਾਂ’ (1 ਯੂਹੰਨਾ 2:5); ‘ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਉਹ ਦੇ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਦੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ’ (1 ਯੂਹੰਨਾ 3:24)।

ਇਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਬੇਸਕੀਮਤੀ ਸਬੰਧ ਜਿਹੜਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਰੂਹਾਨੀ ਸਬੰਧ ਨਾਲ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧ ਫਿੱਕੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਬਹੁਤ ਫਲ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 15:5)। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਜਿਹੜਾ ਫਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ ਉਹ ਨੂੰ ਵੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 15:2, 6)। ਜੇ ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਹੈ, ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (1 ਯੂਹੰਨਾ 5:11)।